

Kar sodnije zadeva, bi se morale nadsodnije v Gradcu in v Trstu odpraviti, in bi se morala napraviti nadsodnija v Ljubljani za Kranjsko, Istro, Goriško, za Trst, spodnje Štajersko in spodnje Koroško. Nemški deli Štajerskega in Koroškega pa bi se morali prirediti nadsodniji na Dunaji. Na ta način bi slovenski uradniki mogli biti nastavljeni v slovenskih deželah, nemški pa v nemških, in tem uradnikom bo gotovo jako ljubo in prijetno, da bodo samo nemški jezik slišali. Kakor hitro bodo taki gospodje, ki se prekrizajo, če slovensko besedo slišijo, v svojo domačijo se vrnili, bode narodni prepir popolnoma nehal in Slovenci bodo mej seboj živeli mirni in zadovoljni. Bog daj! —

Gospodarske stvari.

Odkod toliko neredovitnih sadnih dreves.

M. Vzroki, iz katerih nerodovitnost sadnih dreves izvira, so raznovrstni. Kdor toraj nerodovitnost sadnih dreves odpraviti želi, ta mora najprej vzroke te napake poznati. Ti vzroki so pa dvojni, ali zvonajni, ali pa notrajni, t. j. taki, kateri v organizmu drevesa samega ležijo. K prvim spadajo neprimernost podnebja in vremena, dalje napačnost lege in zemlje za posajeno sorto, k drugim pa, v drevesu samem ležečim, spadajo premočna in prebujna ali pa oslABLJENA delavnost drevesnega življenja.

Ako je podnebje in lega za ktero sorto neprimerna, ako ji les ne dozori popolnoma, ako ji cvetni popki pozebejo pogosto, mora se tako drevo z drugo sorto, ktera po storjenih skušnjah v tem kraju dobro stori, zameniti, t. j. mora se prežlahniti. Ako leži vzrok nerodovitnosti v zemlji, treba jo je, če je prevlažna, posušiti, pusta, presušna zemlja pa se mora po navažanju dobre prsti, komposta vzboljšati, t. j. zemlja se mora pomladiti. Tudi gnojenje je v takih primerljivejše dobro. Ako pa izvira nerodovitnost od tega, da je drevo pregloboko posajeno, kar se le prerado zgodi, tako se da ti napaki le redkokdaj temeljito pomagati in sicer s tem, da se zemlja nad koreninami drevesa toliko odkoplje, da je potem prav. Ako tako drevo še ni čez 10 let posajeno, more se še presaditi in sicer s prsteno grudo vred. V ta namen se prst skrbno od vseh strani okoli in okoli odkoplje do primerne globočine, potem drevo z grudo vred iz jame vzdigne in na pravo mesto in primerno globoko posadi. Ako pa leži vzrok nerodovitnosti v drevesu samem, in sicer v premočni rasti, tu pomaga močnejše puščanje, t. j. prereže se precaj globoko koža po deblu in vejah. Tudi se morejo drevesu nekatere korenine po letu odčesniti in kjer je zemlja predobra in prebujna, se mora okoli drevesa taki sadež posejati ali posaditi, ki zemljo prav močno izsesa. Taki sadeži so pesa, selar itd. Ako je pa delavnost življenja v drevesu preslaba,

se mora drevesu krona pomladiti, kar najbolj pomaga. Brž pa ko so zopet drevesu mladike poizrastle, se mu mora pognojiti in sploh zemlja, v kateri stoji, vzboljšati.

Neredkokrat se zgodi, da drevo, posebno peščenega sadu, prav obilno cvete, ali večidelj cvetja mu potem kmalo odpade brez vsega sadnega nasada. Ti prikazni neredovitnosti je pogosto kriva premočna in prebujna rast mladih vej, ki poleg cvetja prebohotno rastejo in vse redivne soke za se porabijo in tako cvet prevladajo in zadušijo. Najboljši pomoček proti ti napaki je puščanje na vejah. Tako se del soka v spodnjih delih vej zadrži in prevlada in zaduha cvetja od strani vej se zabrani.

Po vrtih, kjer se morajo grede močno gnojiti, kakor n. pr. grede za špargelj, selar itd. sadna drevesa, katerih korenine v grede vdirajo, prebohotno v les in listje ženejo, zato pa nerodovitna ostajajo. Tu je včasih težko odpomoči, grede za sočivje se morajo močno gnojiti, ako se od njih dober in obilen pridelek imeti hoče, in tako sadna drevesa vedno bohotno ženejo. Tudi se še pridružijo hude bolezni k ti napaki, kakor črni prisad, rak, ozeblina, i. dr. Tako se zgodi, da slasti jablane in črešnje po takih gredah prav slabo rodijo in prospevajo. Pomaga se z ziduo razsipo, če se nje kolikor mogoče med drevesne korenine nasuje. Se boljše pa je v take grede le gruške, češplje saditi črešenj pa ne. Primeri se pa tudi neredkokrat, da so spodnje plasti zemlje v kateri nerodovita drevesa stojé, popolnoma izsesane in da vse redivne snovi v zemlji manjkajo. Tukaj le pomaga krepko obrezovanje in izrezovanje dreves in pa močno gnojenje spodnjih plasti zemlje. Zato je pa gnoj iz stranišč ali kanalov najboljši. Primeša se mu nekoliko lesnega pepela in se z vodo tako zredči, da je tekoč. Poletnih mesecev se blizu dreves, katerim se hoče gnojiti, najboljše meseca julija in avgusta, naredijo luknje po pol metra globoke. V te luknje se potem iz škropilnice od rečenega gnoja nalije do vrha. More se še z vodo zalivati. Treh lukenj za jedno drevo je zadosti.

Kakor pomagati, kedar bučela piči.

Najprej se mora želo iz rane potegniti in strup iz rane iztisniti. Potem je treba pičen del trupla z mrzlimi rečmi hladiti, ali z mrzlo vodo, hladno prstjo, kamnom, če mogoče z snegom ali ledom. Tako so najhujše prve bolečine, ki se že še prestati dajo, prestane in tudi otekline ni več tako silna in huda in kmalu preide. Mogoče je tudi razun blada, se še drugih protistrupov posluževati, akoravno je res, da zoper bučelni pik dosedaj še ni nikdo pravega protistrupa iznašel ali izmislil. Ker je strup, ki je iz strupnega mehurčka bučele skozi cevasto želo v rano prišel, kisle narave, podoben je mravljinjski kislini, treba je tukaj alkalskih pomočkov, kakor amonijaka, raz-

topline iz razjednega kalija itd. Kolikor preje po piku se imenovani pomočki rabijo, toliko prej in bolj tudi pomagajo. Zato so tudi človeške sline, ki so brz pri roki in so tudi alkalske narave, dober pomoček. Posebno dober pa je tobakov sok, kakoršen se nabira v pipah ali kakoršnega se dobi iz cigare na onem koncu, s katerim se v ustih drži. Sicer pa skušnja uči, da bučelni pik vedno manj škoduje, kolikor večkrat je bil kdo od bučele pičen. Ko ti pa koga veliko bučel, kakor se sem ter tje primeriti more, pičilo in lahko njegovo življenje v nevarnost pride, se mora takoj poklicati zdravnik. Kinin se je v takih nesrečah kot dobro zdravilo pokazal. Sploh pa se naj vsakdo varuje bučele dražiti in jariti.

M. Vino v toplih prostorih brez škode hraniti. Dobro staro, precej močno in v steklenice pretočeno in trdno zamašeno vino se da v taki toplini, kakoršno imajo navadno sobe, v katerih stanujemo, dobro hranjevati. Če je pa prostor še toplejši in če se dalj časa v njem hranuje, postane nekoliko bolj temne barve in s časom dobi popolnoma tako barvo, kakoršno imajo navadno umetno ponarejena vina. Večidel se tudi troha drožja na dnu steklenice usede. Ako steklenice ležijo, se v takih ležečih steklenicah vino boljše hranuje, kakor v postavljenih.

M. Spoznati ali je jajce zdravo ali skvarjeno, se to s tankim koncem pritekne koncu jezika. Ako je jajce na tem koncu mrzlo občutiti, je zdravo in dobro, ako je pa toplo, potem je skvarjeno. Na debelem koncu je jajce vedno nekaj bolj toplo občutiti, kakor na nasprotnem tankem.

Dopisi.

Iz Dobrne. (Cesarjev rojstni dan). „Tiha“ Dobrna prizadeva si pokazati izraz domoljubnega mišljenja in privrženosti do slavne hiše cesarske. To je namenila razodeti, kakor že velikokrat, tudi 17. avg. v nedeljo zvečer. Ali vreme prekrizalo je račun. Ravno ob mraku nastane pogubonosna burja. Svetloba bleska namestovala je baklje in krese; mesto pokanja možnarjev razlegalo se je po hribovju, gričih in dolinah silno treskanje in gromenje; rožljanje oblakov grozilo nam je s točo, ktereje smo, hvala Bogu, vendar všli srečneje, kakor ubogo Frankolovo in Črešnjice, kjer je nemilo klestila po polju in vinogradih vzlic temu, da je vse obetalo dobro žetvo in primerno bogato trgatvo. Po polnoči nam se je strah ponovil. — V ponedeljek bila je ob devetih slovesna sv. meša. Službe božje vdeležil se je škof prevzvišeni gosp. Dr. Jirzik; dalje bivši banski namestnik pl. Vakanović, general Gantiers, Radonec (Linien-Schiffs-Capitain), Vranić (Schiffs-Capitain), Sirk (major), več častnikov ter drugih topliških gostov različnih stanov in narodnostij; občinski in šolski odborniki, učitelji in šolska mladež pak lepo število Bogu in vladarju vedno zvestih farnikov. Cerkva bila je

napolnjena, kakor ob praznikih; zvečer je črno noč razsvetljeval velikansk kres, a v zraku praskale so spuščane rakete med tem, ko so se v sobani gibale brhke noge plesalcev. — Kar je v nedeljo narava zabranila ljudem ter službo poveličevanja sama prevzela, to se je preložilo na večer praznika sv. Štefana (20. avg.), patrona ogerskih dežel. Prav primerno. Iz zadnjega imenika (Curliste Nr. 9) je razvidno, da je skoro polovica gostov podložnih kroni sv. Štefana, namreč 63 (t. j. 51 Hrvatov in 12 Magjarov, p. Sándor v. Markovics, Horwath, Kunewalder itd.), med tem ko jih je iz ostalih kronovin 70! Ali „čuda golemoga“! V čitalnici topliškeje vzlic temu zastoj gledaš po hrvatskem (kakor sploh slavjanskem) časniku; a drugih je mnogo, namreč nemških, magyarskih in laških. Vsakemu gostu pa je dovoljeno, da se pritoži gledé kake pomanjkljivosti. Svoje želje lahko zapiše v knjigo, ki je v pisarnici odprta za ta namen. Nerazumljivo nam je to tem bolje, ker vsako leto pridejo semkaj odlični hrvatski politiki in pisatelji, n. pr. Kukuljević, starosta hrv. državnikov in pisateljev, Šenoa, vrednik „Vienca“ V sredo toraj opravilo se je to, kar je v nedeljo izostalo. Kapelnik topliške godbe priredil je bakljazo. Na cesti v podnožju farovža zbrala se je množica ljudij ter krenila spremljana sviranjem do kopališča. Na razsvetljenem trgu zaigrali so avstrijsko himno in še nekoliko drugih glasbenih umotvorov. Po odigranej „tamborici“, ki jo je zložil kapelnik sam, minola je dnevna slovesnost.

M. K.

Iz Špitaliča. (Huda ura) je privrela v nedeljo 17. avgusta zvečer od severo-zahoda. Toča je padala sem ter tje kot kurja jajca, največ pa orehove debelosti, in je pobelila celo pogorje tako imenovano Konjiško goro in vse južno ležeča brda. Pobila je deloma čisto, deloma do $\frac{3}{4}$ fare: Frankolovo, Črešnjice, Špitalič in Konjice. Drevesa stojijo suha in vinogradi goli in rujavi, a sem ter tje se ne pozna, kaj je bilo na njivi vsejano. Uničena je trgatev, uničena je turšica, hajda, zelje, fižol, oves, repa in tudi mnogo spomladi vsejenega strnjenega žita. Silno je vrelo in bliskalo se kot ob sodnem dnevi od 8—9 ure zvečer, a rumeno rudeči svit gorečih poslopij, v ktera je treščilo, kazal je leđeno zemljino odejo. Zapstojn so krvavi žulji in vroči znoj letos kmetu trpinu, še toliko ni pridelal, da bi do jeseni mogel preživeti, ker se je tudi ozimina tako slabo obnesla. Zadelala je ta strašna ujima najubožniše fare menda celega Štajerja; vsaj kmetje ne samo, da nimajo kaj jesti, so tudi do glave zadolženi. Od kar je knez Windischgrätz Konjiško goro gozdname odeje slekel, odkar so les za žganje apna Landečanje posekali, pobija toča leto za letom te fare. Ni čuda, da je kmet vže večidel ob živino prišel, da vesice, ki so imele pred 10 leti še do 30 glav lastne živine in do 50 ovc, imajo zdaj 8 glav živine 5 ovc. Koliko je pa kmetov, ki vže leto in dan repa